

Čistý vzduch pro všechny

Informační podklad ke sdělení Evropa, která chrání:
čistý vzduch pro všechny

Obsah:

- Hodnocení z hlediska principu subsidiarity: 3
- Odůvodnění a předmět: 3
- Obsah a dopad:..... 3
- Stanovisko vlády ČR: 5
- Projednávání ve výboru pro evropské záležitosti PS PČR: 6

AKTUÁLNÍ VYDÁNÍ:	ŘADA: DOKUMENTY EU
Název: Čistý vzduch pro všechny	Typ řady: interní
Zpracovala: Balounová, E.	První vydání řady: říjen 2004
Číslo: Podklad k dokumentu č. 9048/18	Frekvence vydání řady: nepravidelná
Datum: září 2018	Zaměření: Informační podklady k dokumentům EU projednávaným VEZ
Klíčová slova:	Jazyk: CZ
Ovzduší; kvalita ovzduší; vzduch; emise; imise; dieselgate	Vydavatel: Kancelář Poslanecké sněmovny, Sněmovní 4, 118 26 Praha 1

PARLAMENTNÍ INSTITUT plní úkoly vědeckého, informačního a vzdělávacího střediska pro Poslaneckou sněmovnu, její orgány, poslance a Kancelář Poslanecké sněmovny, pro Senát, jeho orgány, senátory a Kancelář Senátu. Naše činnosti a produkty uvádíme níže.

Oddělení všeobecných studií	STUDIE Srovnávací studie Analytické studie	ODPOVĚDI NA DOTAZ Stručné odpovědi na dotazy členů Parlamentu	VYBRANÁ TÉMATA Studie zpracované k aktuálním problematikám	MONITORING Vybrané hospodářské měnové a sociální ukazatele	MIGRACE Přehled aktualit v oblasti migrace za vybrané období
	PŘEHLED SZBP Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU	EUROZÓNA+ Přehled ekonomických událostí v EU	PODKLADY pro zahraničně politická jednání	PŘEDNÁŠKY pro zahraniční delegace, PS, Senát	
Oddělení pro evropské záležitosti	STANOVISKA kompatibility nevládních návrhů zákonů s právem EU	KONZULTACE k předkládaným vládním návrhům zákonů	DOKUMENTY EU Výběr z aktů a dokumentů EU zaslaných PS	ZPRÁVY Aktuální agenda v Bruselu	PODKLADY pro jednání výboru na mezinárodní úrovni
	INFORMAČNÍ STŘEDISKO Informace o činnosti Poslanecké sněmovny a prohlídky budov	ECPRD Spolupráce s Evropským centrem pro parlamentní výzkum a dokumentaci	PŘEDNÁŠKY pro Poslaneckou sněmovnu, pro školy, veřejnost	INFORMAČNÍ MATERIÁLY o fungování Poslanecké sněmovny, o legislativním procesu	ZÁPISY ze schůzí, seminářů, přednášek, kulatých stolů

SDĚLENÍ

Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů - Evropa, která chrání: čistý vzduch pro všechny

KOM(2018) 330 v konečném znění, kód Rady 9048/18

- **Právní základ:**
Dokument informační povahy.
- **Datum zaslání Poslanecké sněmovně prostřednictvím VEZ:**
18. 5. 2018
- **Procedura:**
Není projednáváno legislativním postupem, jedná se o dokument nelegislativní povahy, který nepodléhá schválení v Radě a Evropském parlamentu. Procedura je ukončena jeho přijetím a předložením těmto institucím.
- **Předběžné stanovisko vlády (dle § 109a odst. 1 jednacího řádu PS):**
Datované dnem 11. června 2018, doručené do výboru pro evropské záležitosti dne 18. června 2018 prostřednictvím systému ISAP.
- **Hodnocení z hlediska principu subsidiarity:**
Hodnocení z hlediska principu subsidiarity se neuplatní, jedná se o dokument informační povahy.
- **Odůvodnění a předmět:**
Evropská komise uvádí, že je naprosto nutné zlepšit kvalitu ovzduší v Evropě prostřednictvím úplného provedení norem kvality ovzduší. Dle Komise je potřeba jednat na všech úrovních a ona sama toto úsilí hodlá podpořit všemi nástroji, které má k dispozici. **Sdělení shrnuje nástroje, které byly na úrovni EU zavedeny či se plánují zavést, a obsahuje příklady opatření ke snížení znečištění ovzduší a příklady možné spolupráce na zajištění čistého ovzduší.**

Minimální úroveň kvality ovzduší požadované směrnicemi 2008/50/ES a 2004/107/ES se zatím ve většině členských států nepodařilo dosáhnout, ačkoliv tak mělo být do roku 2005, resp. 2010. Proti České republice jsou v současnosti vedena dvě řízení pro porušení práva EU z důvodu nedodržení imisních hodnot pro PM₁₀ a NO₂. V roce 2016 Komise proti ČR zahájila řízení o nesplnění povinností týkajících se schvalování typu vozidel.

Kromě představení tohoto sdělení Komise v květnu 2018 také podala k Soudnímu dvoru EU žalobu na Francii, Německo a Spojené království, protože nedodržely limity oxidu dusičitého (NO₂) a nepřijaly vhodná opatření, aby doba, kdy jsou tyto limity překračovány, byla co nejkratší. Dále Komise zažalovala u SD EU Itálii, Maďarsko a Rumunsko z důvodu dlouhodobě vysoké koncentrace polévatvého prachu (PM₁₀). Komise rovněž také zaslala doplňující výzvy Itálii, Lucembursku, Německu a Spojenému království, neboť porušují pravidla EU pro schvalování typu motorových vozidel.

- **Obsah a dopad:**
Jak uvádí Komise, politické úsilí EU v oblasti čistého ovzduší spočívá na třech pilířích – první pilíř zahrnuje normy kvality vnějšího ovzduší, druhý pilíř se skládá z vnitrostátních cílů v oblasti snižování emisí, třetí pilíř zahrnuje emisní normy pro hlavní zdroje znečištění. V programu **Čisté**

ovzduší pro Evropu z roku 2013 byl potvrzen cíl dosáhnout plného souladu s existujícími normami kvality ovzduší v celé EU co nejdříve a byly stanoveny cíle pro rok 2020 a pro rok 2030. Kromě toho byl po skandálu s emisemi z vozidel v roce 2015 zaveden balíček pravidel pro emise v reálném provozu. **Evropská komise navrhla také nové emisní normy CO₂ pro automobily a dodávky a v rámci třetího balíčku pro mobilitu předložila první legislativní návrh týkající se emisních norem CO₂ pro nová těžká vozidla.**

Příklady opatření ke snížení znečištění ovzduší:

- Opatření ke snížení emisí z odvětví dopravy – opatření ke snížení emisí se mohou zaměřit na technická zlepšení, změnu chování a řízení poptávky (na podporu čistších druhů dopravy prostřednictvím územního plánování či možností spolujízdy) nebo na investice do infrastruktury (např. pro alternativní paliva nebo veřejnou dopravu).

Evropská komise připravuje také nezávazné pokyny obsahující doporučení a osvědčené postupy, které nabídne místním orgánům jako pomoc pro řešení problematiky omezení přístupu vozidel do měst. Evropská komise spolupracuje se zúčastněnými stranami a s orgány na celostátní a místní úrovni s cílem podpořit soudržnost a informace o regulaci přístupu do měst a podporuje města při poskytování informací a údajů, které se jich týkají.

- Opatření ke snížení emisí z odvětví výroby energie a tepla – př. větší využívání obnovitelných zdrojů energie, atp.
- Opatření ke snížení emisí z průmyslu – př. z velkých spalovacích elektráren.
- Opatření ke snížení emisí ze zemědělství.

Spolupráce na zajištění čistého ovzduší pro všechny Evropany:

Nezbytná je rovněž finanční podpora EU a úzká spolupráce mezi orgány členských států a Evropskou komisí (př. dialogy s členskými státy, platforma pro uhlé regiony procházející transformací, využití fóra pro správu a dodržování právních předpisů). Využit lze rovněž platformy sdružování členských států, regionů a měst či státní podporu k usnadnění vnitrostátních investic do mobility s nízkými a nulovými emisemi. Konečně je zmíněna možnost přijímání dalších donucovacích opatření.

K přijímání dalších donucovacích opatření:

Evropská komise je obzvláště znepokojena soustavným překračováním mezních hodnot stanovených pro dvě důležité znečišťující látky s výrazným dopadem na zdraví. Konkrétně se jedná o oxid dusičitý, který většinou pochází ze silniční dopravy a průmyslu, a o částice, které se nacházejí hlavně v emisích z průmyslu, dopravy, vytápění domácností a zemědělství. Evropská komise je odhodlána využívat své pravomoci k prosazování příslušných právních předpisů EU.

I. Nadměrné znečištění ovzduší částicemi a oxidem dusičitým

Mezní hodnoty EU stanovené pro částice se měly dodržovat od 1. ledna 2005. Koncentrace částic jsou však ve velké části EU i nadále vyšší, překročení hodnot bylo oznámeno v 19 z 28 států. Z nejnovějších dostupných údajů vyplývá, že 19 % obyvatel městských oblastí v EU bylo vystaveno úrovním koncentrace částic, které byly vyšší než denní mezní hodnoty EU, a přibližně polovina byla vystavena koncentracím, které přesahují přísnější doporučení Světové zdravotnické organizace. Evropská komise pokračovala v řízení o nesplnění povinností v souvislosti s přetrvávajícími nadměrnými úrovněmi částic (PM₁₀) s šestnácti členskými státy (Belgie, Bulharsko, Česká republika, Francie, Itálie, Lotyšsko, Maďarsko,

Německo, Polsko, Portugalsko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko a Švédsko).¹

Mezní hodnoty EU stanovené pro oxid dusičitý se měly dodržovat od 1. ledna 2010. Roční mezní hodnota bývá překročena v téměř celé Evropě, překročení bylo totiž vykázáno ve 22 z 28 členských států. Z nejnovějších dostupných údajů vyplývá, že 9 % obyvatel městských oblastí v EU bylo vystaveno úrovní oxidu dusičitého, které jsou vyšší než roční mezní hodnota. Byla zahájena řízení o soustavném překračování úrovní oxidu dusičitého se třinácti členskými státy (Belgie, Česká republika, Dánsko, Francie, Itálie, Lucembursko, Maďarsko, Německo, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Spojené království a Španělsko).

Dne 30. ledna 2018 pozvala Evropská komise zmíněné členské státy do Bruselu na summit o kvalitě ovzduší, aby je vyzvala k přijetí opatření pro řešení této situace. Evropská komise poté informace posoudila, dospěla k závěru, že opatření přijatá nebo plánovaná šesti z těchto členských států by nevedla k omezení dob překročení limitů na co nejkratší dobu, což vyžaduje judikatura Soudního dvora EU. Komise se proto rozhodla zažalovat tyto členské státy u Soudního dvůr EU (Francii, Německo a Spojené království ohledně NO₂ a Itálii, Maďarsko a Rumunsko ohledně PM₁₀).

II. Zajištění plného dodržování norem pro emise znečišťujících látek z vozidel

Po skandálu týkajícím se emisí dieselových vozidel v roce 2015 Evropská komise požádala členské státy o přijetí opatření a především o prosazování právních předpisů EU. Evropská komise rovněž jedná v případě několika členských států, které nesplnily své povinnosti vyplývající z právních předpisů EU o schvalování typu vozidla. Řeší tři typy problémů, od sankcí za používání zakázaných odpojovacích zařízení po nápravná opatření, která měla být přijata členskými státy. Řada řízení o nesplnění povinností stále probíhá (s Českou republikou, Lucemburskem, Německem, Řeckem, Spojeným královstvím, Španělskem a Itálií).

Evropská komise se v souvislosti s výše uvedenými probíhajícími řízeními o nesplnění povinností a v kontextu probíhajícího dialogu s danými členskými státy nyní rozhodla odeslat dva další soubory dodatečných výzev adresované čtyřem členskými státy (Itálii, Německu, Lucembursku a Spojenému království). Vzhledem k opatřením, která Česká republika, Řecko a Španělsko přijaly k řešení obav Komise, nevyžadují postupy v těchto třech členských státech zatím přijetí žádných dalších kroků v rámci řízení o nesplnění povinností.

• **Stanovisko vlády ČR:**

Pozice vlády ČR k tomuto sdělení konstatuje, že koordinace snižování emisí z úrovně Evropské komise je nezbytná, jelikož mezi státy EU dochází k významné výměně znečišťujících látek, a je proto nutné nastavit jednotnou legislativu a jednotná pravidla. Podle vlády je však sdělení málo ambiciózní a postrádá kritický pohled na skutečnost, že navzdory aktivitám Komise a nabízené pomoci nejsou členské státy schopné norem kvality dosáhnout. V rámcové pozici je vyjádřeno, že by Komise mohla lépe využít dostupná data a provést hlubší analýzu účinných přístupů k dosažení požadované kvality ovzduší (př. porovnání jednotlivých opatření a jejich dopad v jednotlivých zemích).

¹ Soudní dvůr EU již vydal rozhodnutí ve dvou z nejzávažnějších případů překračování limitů koncentrace částic v Evropě, konkrétně v případě Bulharska (2017) a Polska (2018).

- **Projednávání ve výboru pro evropské záležitosti PS PČR:**

Výbor pro evropské záležitosti PS PČR projednal dokument dne 5. 9. 2018 a usnesením č. 128 přijal tyto závěry:

Výbor pro evropské záležitosti

1. **b e r e n a v ě d o m í** sdělení Evropa, která chrání: čistý vzduch pro všechny;
2. **s o u h l a s í s** rámcovou pozicí vlády ČR, zejména s jejím názorem, že materiál nepředstavuje žádný skutečně nový přístup k řešení kvality ovzduší, spíše obecně rekapituluje současný stav a současnou praxi;
3. **ž á d á v l á d u Č R**, aby věnovala pozornost opatřením, která zřejmě budou následovat v rámci iniciativy čistý vzduch pro všechny, zejména jejich souladu s platnou Státní energetickou koncepcí ČR a jejich dopadu na konkurenceschopnost českého průmyslu a udržitelnost českého zemědělství.